

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ҒЫЛЫМ
ЖӘНЕ ЖОҒАРЫ БІЛІМ МИНИСТРЛІГІ

А.БАЙТҰРСЫНОВ АТЫНДАҒЫ
ҚОСТАНАЙ Өңірлік университеті

ҚОСТАНАЙ ОБЛЫСЫ ӘКІМДІГІ МӘДЕНИЕТ БАСҚАРМАСЫНЫҢ "ЫБЫРАЙ АЛТЫНСАРИННИҢ ҚОСТАНАЙ ОБЛЫСТЫҚ
МЕМОРИАЛДЫҚ МҰРАЖАЙЫ" КОММУНАЛДЫҚ МЕМЛЕКЕТТІК МЕКЕМЕСІ

КОММУНАЛЬНОЕ ГОСУДАРСТВЕННОЕ УЧРЕЖДЕНИЕ "КОСТАНАЙСКИЙ ОБЛАСТНОЙ МЕМОРИАЛЬНЫЙ
МУЗЕЙ ИБРАЯ АЛТЫНСАРИНА" УПРАВЛЕНИЯ КУЛЬТУРЫ АКИМАТА КОСТАНАЙСКОЙ ОБЛАСТИ

АЛТЫНСАРИН ОҚУЛАРЫ

«ИННОВАЦИЯ, БІЛІМ, ТӘЖІРИБЕ-БІЛІМ
БЕРУ ЖОЛЫНЫҢ ВЕКТОРЛАРЫ»
ХАЛЫҚАРАЛЫҚ
ҒЫЛЫМИ-ПРАКТИКАЛЫҚ
КОНФЕРЕНЦИЯСЫ

МАТЕРИАЛДАРЫ

І КІТАП

АЛТЫНСАРИНСКИЕ ЧТЕНИЯ

МАТЕРИАЛЫ

МЕЖДУНАРОДНОЙ
НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКОЙ
КОНФЕРЕНЦИИ
«ИННОВАЦИИ, ЗНАНИЯ,
ОПЫТ – ВЕКТОРЫ
ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ ТРЕКОВ»

І КНИГА

Қостанай, 2023

УДК 37.02
ББК 74.00
И 63

РЕДАКЦИЯ АЛҚАСЫ/ РЕДАКЦИОННАЯ КОЛЛЕГИЯ

Куанышбаев Сеитбек Бекенович, А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университетінің Басқарма Төрағасы-Ректоры, география ғылымдарының докторы, Қазақстан Педагогикалық Ғылымдар Академиясының мүшесі;

Жарлыгасов Женис Бахытбекович, А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университетінің Зерттеулер, инновация және цифрландыру жөніндегі проректоры, ауыл шаруашылығы ғылымдарының кандидаты, қауымдастырылған профессор;

Скударева Галина Николаевна, педагогика ғылымдарының кандидаты, доцент, Мәскеу облысындағы МОУ «Мемлекеттік гуманитарлық-технологиялық университеті» ректорының м.а.; Ресей Федерациясының жалпы білім беру ісінің құрметті қызметкері, Ресей;

Бережнова Елена Викторовна, педагогика ғылымдарының докторы, профессор Мәскеу халықаралық мемлекеттік қатынастар институты, Ресей;

Ибраева Айман Елемановна, «Қостанай облысы әкімдігінің білім басқармасы» ММ жетекшісі;

Онищенко Елена Анатольевна, «Педагогикалық шеберлік орталығы» жекеменшік мекемесінің Қостанай қаласындағы филиалының директоры;

Демисенова Шнар Сапаровна, педагогика ғылымдарының кандидаты, А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университетінің педагогика және психология кафедрасының меңгерушісі;

Утегенова Бибикуль Мазановна, педагогика ғылымдарының кандидаты, А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университетінің педагогика және психология кафедрасының профессоры;

Смаглий Татьяна Ивановна, А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университетінің, педагогика ғылымдарының кандидаты; педагогика және психология кафедрасының қауым.профессоры;

Жетписбаева Айсылу Айратовна, А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университетінің Ы.Алтынсарин атындағы әдістемелік кабинетінің меңгерушісі.

«Инновация, білім, тәжірибе-білім беру жолының векторлары»: 2023 жылдың 17 ақпандағы Халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференция материалдары. I Кітап. – Қостанай: И 63 А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті, 2023. – 1081 б. = «Инновации, знания, опыт – векторы образовательных треков»: Материалы международной научно-практической конференции, 17 февраля 2023 года. I Книга. – Костанай: Костанайский региональный университет имени А.Байтұрсынова, 2023. – 1081 с.

ISBN 978-601-356-244-5

Жинаққа «Инновация, білім, тәжірибе-білім беру жолының векторлары» атты Алтынсарин оқулары халықаралық ғылыми-практикалық конференция материалдары енгізілген.

Талқыланатын мәселелердің алуан түрлілігі мен кеңдігі мақала авторларына заманауи білім беруді жаңғырту мен дамытудың, осы үдерісте қазақ ағартушыларының педагогикалық мұрасын пайдаланудың жолдарын, мұғалімдерді даярлаудың тиімді технологиялары мен форматтарын әзірлеу мен енгізу мәселелерін, ақпараттық қоғамдағы білім беру кеңістігінің ерекшеліктерін айқындауға, сондай-ақ педагогтердің инновациялық қызметінің тәжірибесін жинақтауға, педагогикалық үдеріс субъектілерін психологиялық-педагогикалық қолдауға мүмкіндік берді.

Бұл жинақтың материалдары ғалымдарға, жоғары оқу орындары мен колледж оқытушыларына, мектеп мұғалімдері мен мектепке дейінгі тәрбиешілерге, педагог-психологтарға, магистранттар мен студенттерге қызықты болуы мүмкін.

В сборнике содержатся материалы Международной научно-практической конференции Алтынсаринские чтения «Инновации, знания, опыт – векторы образовательных треков». Многообразие и широта обсуждаемых проблем позволили авторам статей определить векторы модернизации и развития современного образования, использования в данном процессе педагогического наследия казахских просветителей, вопросов разработки и внедрения эффективных технологий и форматов подготовки учителей, специфики образовательного пространства в информационном обществе, а также обобщения опыта инновационной деятельности педагогов, психолого-педагогической поддержки субъектов педагогического процесса.

Материалы данного сборника могут быть интересны ученым, преподавателям вузов и колледжей, учителям школ и воспитателям дошкольных учреждений, педагогам-психологам, магистрантам и студентам.

ISBN 978-601-356-244-5

9 786013 562445

УДК 37.02
ББК 74.00

© А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті, 2023
© Костанайский региональный университет имени А.Байтұрсынова, 2023

4. Алтынсарин Ы. Таңд. шығарм. жинақы. Алматы, 1955. 118 б.
5. Қазақтың тәлімдік ой – пікір антологиясы. / Құр. Қалиев С. А., 1994. 122–129 б.
6. Жарықбаев Қ., Қалиев С. Қазақтың тәлім – тәрбиесі. А., 1995. 128–135 б.
7. <https://stud.kz/referat/show/>
8. <https://kazgazeta.kz/news/120537>
9. <https://bilim – all.kz/article/5289>

ӘОЖ 073.4

БІЛІМ АЛУШЫЛАРДЫ ЖЕТІСТІККЕ ПСИХОЛОГИЯЛЫҚ – ПЕДАГОГИКАЛЫҚ СҮЙЕМЕЛДЕУ АРҚЫЛЫ БІЛІМ БЕРУ МАҚСАТТАРЫ

*Жумабекова Куаныш Бағитжановна
Сагидуллина Асем Тулегеновна
Рахимжанова Жанара Саруаровна
қазақ тілі және әдебиет пәнінің мұғалімдері
Қостанай облысы әкімдігі білім басқармасының
«Әулікөл ауданы білім бөлімінің Н.Островский атындағы
Аманқарағай жалпы білім беретін мектебі» КММ
Қостанай облысы, Әулікөл ауданы, Қазақстан
E–mail: kuanysh.zhumabekova@mail.ru*

Аңдатпа

Мақалада оқушылардың оқу – баспа іс–әрекеті мысалында оқушылардың жобалық іс–әрекетін психологиялық–педагогикалық қолдауды ұйымдастыру мәселелері қарастырылады. Автор оқушылардың оқу–баспа іс–әрекетін ұйымдастыру моделін сипаттайды, осы іс–әрекетті психологиялық–педагогикалық сүйемелдеуді анықтайды, оның функциялары мен оны ұйымдастырудың принциптерін қарастырады, оқушылардың оқу–баспа іс–әрекетін осындай сүйемелдеу қажеттілігін негіздейді, психологиялық–педагогикалық сүйемелдеуді ұйымдастыру кезеңдерін сипаттайды, оқушылардың іс–әрекетін сәтті сүйемелдеу үшін мұғалімге қажет кәсіби және жеке қасиеттерді қарастырады, оқушылардың оқу–баспа қызметін ұйымдастыру үшін мұғалімнің жеке – гуманитарлық бағытының маңыздылығы.

Түйінді сөздер: оқу–баспа қызметі, оқу құралы, психологиялық–педагогикалық сүйемелдеу, тұлғалық–гуманистік бағдар, ынтымақтастық, қазіргі қоғамға тән даму тенденцияларының жеке ерекшеліктері оқытудың мақсаттары мен міндеттерін өзгертуге алып келеді, мазмұнын жақсартуға, оқыту әдістерін дамытуға және құралдарын жетілдіруге ынталандырады.

Аннотация

В статье рассматриваются вопросы организации психолого–педагогического сопровождения проектной деятельности учащихся на примере учебно–издательской деятельности учащихся. Автор описывает модель организации учебно–издательской деятельности учащихся, определяет психолого–педагогическое сопровождение данной деятельности, рассматривает ее функции и принципы ее организации, обосновывает необходимость такого сопровождения учебно–издательской деятельности учащихся, характеризует этапы организации психолого–педагогического сопровождения, определяет профессиональную деятельность, необходимую учителю для успешного сопровождения деятельности учащихся личностных качеств, значимость индивидуально–гуманитарной направленности учителя для организации учебно–издательской деятельности учащихся.

Ключевые слова: учебно–издательская деятельность, учебное пособие, психолого–педагогическое сопровождение, личностно–гуманистическая ориентация, сотрудничество, индивидуальные особенности, тенденции развития, современное общество, изменение целей и задач обучения, развитие методов обучения, совершенствование инструментов.

Abstract

The article discusses the issues of organizing psychological and pedagogical support for students ' project activities on the example of educational and publishing activities of students. The author describes the model of the organization of educational and publishing activities of students, determines the psychological and pedagogical accompaniment of this activity, considers its functions and principles of its organization, substantiates the need for such accompaniment of educational and publishing activities of students, describes the stages of organizing psychological and pedagogical support, determines the professional activity necessary for the teacher to successfully accompany students ' activities. personal qualities, the importance of the teacher's personal and humanitarian orientation for the organization of educational and publishing activities of students.

Key words: educational and publishing activity, textbook, psychological and pedagogical support, personal and humanistic orientation, cooperation, individual features of development trends characteristic of the modern society lead to a change in the goals and objectives of training, stimulate the improvement of content, development of teaching methods and improvement of teaching tools.

Қазіргі кезеңде білім беру үшін оқушылардың жеке – жеке дамуы идеясы әлі де өзекті болып қала береді. Бүгінгі таңда мектеп түлегі шындыққа бейімделіп қана қоймай, сонымен қатар жаңа мақсаттар, жаңа құралдар, өз идеяларын жүзеге асырудың жаңа мүмкіндіктері, яғни өз өмірі мен қызметінің авторы болады деп күтілуде. Бұған оқушылардың жобалық іс – әрекеті сияқты әлеуметтік маңызы бар іс – әрекеттің бұл түрі үлкен дәрежеде ықпал ете алады. Жоба әдісі «жоба» ұғымының мәнін құрайтын идеяға негізделген, оның прагматикалық бағыты белгілі бір іс жүзінде немесе теориялық маңызды мәселені шешуде алынған нәтижеге бағытталған. Бұл нәтижені көруге, түсінуге, нақты практикалық іс – әрекетте қолдануға болады. [1, б. 34] Біздің зерттеуіміз жобалық технологияда жүзеге асырылатын оқушылардың оқу – баспа қызметін ұйымдастыруды қарастырады. Біз мұғалімнің сүйемелдеуімен пәндер бойынша оқу құралдарын құру процесі ретінде оқу – баспа қызметін түсінуді ұсындық. Біздің жұмысымызда оқу құралы – бұл оқушылар арнайы жасаған және пән бойынша қосымша дидактикалық құрал ретінде пайдаланылатын материалдар; оқу тапсырмаларын, өзін – өзі бақылау тапсырмаларын, иллюстрацияларды қамтиды. Зерттеу барысында оқушылардың оқу – баспа қызметін ұйымдастырудың моделі жасалды.

Ұйымдастыру үш негізгі кезеңді қамтиды:

Мотивациялық кезең;

екі кезеңнен тұратын іске асыру кезеңі:

ұйымдастыруға дайындық және жәрдемақы дайындау; оқу іс – әрекетінде оқу құралын практикалық пайдалану кезеңі. [4, б. 79]

Мұғалімнің басшылығымен оқу процесінде оқушыларды ӘҚБ–ға дайындау жүзеге асырылады (әңгімелесушіні талқылау, тыңдау, жұмысты жоспарлау, негізгі ойлау операцияларын меңгеру, ақпарат көздерімен жұмыс істеу қабілетін дамыту, өзін – өзі тексеру, өзін – өзі талдау дағдылары бойынша күш – жігер жұмсалады). Содан кейін мұғалім оқушылардың максималды тәуелсіздігіне, оқушылардың бір – бірімен және мұғаліммен ынтымақтастығына, психологиялық – педагогикалық сүйемелдеуге сүйене отырып, оқушылардың іс – әрекетін ұйымдастырады. ӘҚБ–ға оқушылар негізгі ойлау операцияларын игеруді, ақпарат көздерімен жұмыс істеуді, талқылауды, жұмысты жоспарлауды, топта жұмыс істеуді және т.б. жалғастырады. Оқушылар өз бетінше жұмыс істеу дағдыларын, оқу – баспа қызметін орындау үшін талап етілетін операцияларды жетік меңгермегендіктен, бұл қызметті психологиялық – педагогикалық сүйемелдеу қажет.

Зерттеушілер мен практиктер психологиялық – педагогикалық сүйемелдеуді зерттеумен және ұйымдастырумен айналысатын оны әртүрлі аспектілерде қарастырады:

– баланың жеке білім алуына көмек пен қолдау көрсете алатын педагог – психологтың кәсіби қызметі ретінде;

– оқушыға білім беру міндеттерін шешуде адамгершілік дербес таңдау жасауға көмектесетін мақсатты дәйекті педагогикалық әрекеттер кешенін қамтитын процесс ретінде; ілесіп жүрушінің және ілесіп жүрушінің өзара іс – қимылы ретінде;

– оқушылардың оқу жетістіктерін қамтамасыз ету бойынша педагог, психолог және басқа да мамандар қызметінің бірқатар дәйекті кезеңдерін қамтитын технология ретінде;

– элементтердің өзара байланысы мен өзара тәуелділігін сипаттайтын жүйе ретінде: мақсатты, мазмұнды, іс жүргізу және нәтижелі.

ӘҚБ–ға психологиялық – педагогикалық қолдау – бұл оқушыға дайындалуға, қызметтің әртүрлі кезеңдерінде бірнеше сайлауды жүзеге асыруға және таңдалған қызмет түрін нәтижеге сәтті жеткізуге көмектесетін мақсатты педагогикалық іс – шаралар кешені. М.И.Рожков оқушының білім беру қызметін психологиялық – педагогикалық сүйемелдеу функцияларының екі тобын ажыратады: мақсатты және аспаптық [4, б. 174].

Мақсатты функциялар: дамытушы. Бұл функцияны жүзеге асыру мұғалімдердің оқушының жеке қасиеттерінде неоплазмалардың пайда болуына және оның даралығын көрсететін оның әлеуетін ашуға ықпал ететін даму жағдайларын құру болып табылады. Сыртқы істер министрлігінде бұл функция оқушылар үшін таңдау жағдайларын құруда, орындалатын рөлдердің өзгеруін ұйымдастыруда жүзеге асырылады, өйткені әртүрлі рөлдерді орындау кезінде оқушы жаңа дағдылар мен дағдыларды игереді, әртүрлі қабілеттерді дамытады, оқушының өзін – өзі дамытуы жүреді; психологиялық – педагогикалық қолдау, яғни, оқушылармен бірлескен өз мүдделерін, мақсаттарын, мүмкіндіктерін және кедергілерді (проблемаларды) еңсеру жолдарын айқындау процесін ұйымдастыру. Бұл функцияны жүзеге асыру оқушының қолма – қол күштері мен әлеуетті мүмкіндіктеріне және мұғалімнің осы мүмкіндіктерге деген сеніміне сүйенуді қамтиды. ӘҚБ–да функция оқушылармен бірлесіп олардың қабілеттері мен мүдделерін анықтауда, сәттілік жағдайын жасауда, оқушылардың өз күштеріне деген сенімін қолдауда, оқушы саналы түрде шешім қабылдауы керек болатын таңдау жағдайларында жүзеге асырылады – ол психологиялық – педагогикалық көмек. Психологиялық – педагогикалық көмек дегеніміз – оқушыға туындаған қиындықтарды жеңуге нақты көмек көрсету. Бұл функцияны жүзеге асыру оқушының психологиялық – педагогикалық көмекке деген қажеттілігін анықтауды, осы көмектің (араласу дәрежесінің) өлшемін анықтауды, оқушының іс – әрекеті арқылы да, мұғалімдердің, сынып жетекшісінің, сыныптастарының, ересектердің іс – әрекеті арқылы да көмек

көрсетуді қамтиды. Аспаптық функциялар: диагностикалық. Бұл функцияны іске асыруда оқушыларда туындайтын проблемалар мен қиындықтардың себептерін анықтауды, ең қолайлы педагогикалық құралдарды таңдауды және оқушылардың өздерінде бар мәселелерді шешуі үшін қолайлы жағдайлар жасауды қамтиды. Сыртқы талап етілетін дағдылар мен дағдылардың даму дәрежесін анықтауда, қатысушылардың қабілеттерін анықтауда және балаға туындаған мәселелерді шешуге көмектесетін құралдарды табуда жүзеге асырылады. Коммуникативті функцияны жүзеге асыру оқушыларды қарым – қатынасқа, психологиялық – педагогикалық қолдау субъектілері арасында байланыс орнатуға, проблеманы бірлесіп бастан кешіруге, оны шешуге, коммуникацияға қатысушылардың рөлдерін үнемі нақтылауға тиісті дайындықты қамтиды. Оқушының білім беру жобаларын іске асыру ересектер тарапынан көмек көрсетуді, оқушының білім беру ортасын арнайы ұйымдастыруды көздейді, бұл мұғалімнің оқуға деген қызығушылығын үнемі қолдауды және оқушының өзін – өзі тәрбиелеуін дамытуды көздейтін жағдайларды, әрекеттерді пайдалануды көздейді. Бұл функцияны жүзеге асыру тек оқушының ғана емес, оның ата – анасының, сыныптастарының іс – әрекеттерін ұйымдастыруды, сондай – ақ жоспарланған мақсаттарға қол жеткізуді және жобаларды жүзеге асыруды қамтамасыз ететін баламен өзара әрекеттесетін мұғалімдердің, психологтың және басқа мамандардың қызметін үйлестіруді қамтиды.

Психологиялық – педагогикалық сүйемелдеуді ұйымдастыру және оны сыртқы жобалау бойынша жұмыстарды талдау ондағы келесі кезеңдерді ажыратуға мүмкіндік береді: диагностика (оқушылардың жеке – типологиялық ерекшеліктерін, олардың бейімділігін анықтау); шарттарды жобалау (оқу процесі барысында талап етілетін дағдылар мен дағдыларды дамыту); кеңес беру: қатысушылардың оқу құралының тақырыбын, түрін, мазмұнын таңдауы кезінде; оқушылардың ерекшеліктеріне барынша сәйкес келетін рөлдік репертуар және т.б.; оқу құралын шығару, тапсырмалар жасау, аралық нәтижелер мен қорытынды нәтижелерді талқылау жөніндегі қызмет жоспарын талқылау кезінде алынған нәтижелерді тексеру кезінде; дайын жәрдемақыны шығарғаннан кейін және оқу қызметінде пайдалану процесінде бағалау кезінде. Сыртқы істер министрлігінде мұғалімнің кәсіби маңызды сапасы жеке – гуманитарлық бағыт болып табылады. Мұғалімнің жеке және гуманитарлық бағдарлануын жүзеге асыру үшін мұғалімнің болуы маңызды: оқушыларды олар үшін типтік емес іс – әрекетке шабыттандыру қабілеті, оқушылардың өз күштеріне деген сенімін қолдау мүмкіндігі (оқушылардың жеке қабілеттері мен жеке мүмкіндіктеріне толық сәйкес келмейтін рөлді таңдағанда), оқушылардың жеке тәжірибесіне құрметпен қарау (оқушылар өз жұмысында тек қана қолданбайды оқу іс – әрекеті барысында алған білімдері, біліктері, дағдылары, сонымен қатар үйірмелерде, студияларда, өнер мектептерінде, түрлі курстарда сабақ нәтижесінде алған білімдері). Мұғалімнің белгіленген кәсіби және жеке қасиеттерінің әрқайсысы өзінің көрінісін Сыртқы істер министрлігінде табады, мысалы: оқушыларды шабыттандыру, яғни алдағы жұмыс туралы ынта – жігермен айту, оқушылардың ұсыныстарына, олардың қиялының көріністеріне бей – жай қарамау; оқушылардың өз күштеріне деген сенімін сақтай білу, яғни әр оқушыға назар аударуға дайын болу, оларды мадақтау. сәттілік, тіпті шамалы, сәтсіздікке ұшыраған кезде оқушыны қолдау, сәтсіз аяқталған жұмысты түзетуге мүмкіндік беру; оқушылардың жеке тәжірибесіне құрметпен қарау, яғни әр оқушыға сөз сөйлеуге және тыңдауға мүмкіндік жасау; ынтымақтастыққа, бірлесіп құруға дайын болу, яғни оқушылардың шығармашылық жұмысты орындауына көмек көрсетуге, жұмыс нәтижелерін бірлесіп талқылауға, жұмысты тексеруге, қажет болған жағдайда кеңес беруге ұмтылу. Оқушылардың оқу – баспа қызметін ұйымдастыру үшін педагог қажетті рәсімдерді меңгеруі тиіс (оқушылардың оқу – баспа қызметіне қызығушылығының туындауы үшін жағдай жасау, оқушыларды оқу – баспа қызметіне дайындау, Оқу – баспа қызметін ұйымдастыру, оқушылардың оқу – баспа қызметін психологиялық – педагогикалық сүйемелдеу, оқушылардың оқу – баспа қызметінің тиімділігін диагностикалау). Мұғалім мен оқушылардың өзара әрекеттесуінің өнімділігі үшін келесі тармақтар маңызды – жұмыс үшін қолайлы атмосфера; барлық қатысушы – серіктестердің іскерлік көңіл – күйі: ізгі ниет, өзара көмек, жұмыстың ұтымды құрылысын ұйымдастыру; – әрбір қатысушы үшін сәттілік жағдайы. Мұғалім оқушыларға ең жақсы жетістікке жететін жұмыс түрін таңдауға көмектеседі, онда олар өз қабілеттерін тиімді қолдана алады. Таңдалған қызмет түріндегі жетістік студенттердің атқаратын рөлін барабар таңдауға тікелей байланысты. Жұмыстың сапасы, шығармашылық дәрежесі, орындалған жұмысқа қанағаттану дәрежесі де осы таңдауға байланысты; қатысушылар үшін таңдау жағдайы; жұмысқа шығармашылық көзқарас. Оқу – баспа қызметі жұмыстың орындалу уақыты бойынша да, мазмұны бойынша да, көлемі бойынша да қатаң реттелмейді. Оқушылар үлгі бойынша жұмыс істемейді, стандартты емес шешімдерді, тапсырмаларды ұсынудың ерекше формаларын табады, қиял, тапқырлық танытады; оқушылар орындайтын рөлдерді ауыстыру; оқу – жаттығу жиыны барысында оқушылар әлі де әртүрлі рөлдерді орындауға тырысуы қажет; оқу құралымен жұмыс істеу кезінде оқушылардың жеке оқу тәжірибесін пайдалану [5, б.69].

Оқушылардың оқу тәжірибесі баспа қызметінің негізіне айналуы маңызды:

– оқушылардың орындалған жұмысты жүйелі түрде өзін – өзі тексеруі және өзара тексеруі.

Мұғалімнің оқушылардың нұсқауларына әсері туралы гипотетикалық мәлімдемені тексеру тұрғысынан мынаны айтуға болады. Ұйымдастыру мен жүзеге асырудың негізгі шарты қызметтің сәттілігін

анықтайтын жайлы атмосфера болғандықтан, мұғалімнің жеке – гуманистік бағыты кәсіби маңызды сапа болып көрінді. Бұл ұстанымның маңыздылығы расталды, алайда тәжірибе көрсеткендей, белгілі бір жеке қасиеттерден басқа (мейірімділік, әзіл сезімі, шыдамдылық, әдептілік, оптимизм, ашықтық, эмпатия, оқушыны қабылдау, ынтымақтастыққа, бірлесіп жұмыс істеуге дайын) жеке баспа тәжірибесі бар; олардың оқу құралдары осы білім беру мекемесінде және қаланың басқа да өз тәжірибесін оқушыларға бере алатындар практикалық қолданысқа ие болды. Эксперимент барысында оқушылардың оқу – баспа қызметін психологиялық – педагогикалық сүйемелдеуді жүзеге асыру ережелері белгіленді.

Оқушылардың оқу – баспа қызметін психологиялық – педагогикалық сүйемелдеу барысында мұғалімге:

- оқушының жасын, жеке ерекшеліктерін, қызметінің нәтижелерін ескере отырып, мақсаттар мен міндеттер жүйесін құру;
- дербестікті кезең – кезеңімен дамыту, оқушының өзін – өзі ұйымдастыру тәсілдерін игеру;
- оқушының тәжірибесі мен жетістіктерін ескере отырып, өзін – өзі тәрбиелеуді ынталандыру құралдарын үнемі дамыту қажет;
- жәрдемақымен жұмыс істеу кезінде қиындықтардың пайда болуына жедел әрекет ету, қиындықтарды жою мүмкіндіктеріне байланысты оқушының қызметіне араласу дәрежесін таңдау.

Әдебиеттер тізімі:

1. «Жаңа жағдайдағы Қазақстан: іс-қимыл кезеңі» Мемлекет басшысы Қасым-Жомарт Тоқаевтың Қазақстан халқына Жолдауы 2020 жылғы 1 қыркүйек // [http://memleket – basshysy – kasym – zhomart – tokaevty-n – kazakstan – halkyna zholdauy – 2020 – zhylgy – 1 – kyrkuiek.html](http://memleket-basshysy-kasym-zhomart-tokaevty-n-kazakstan-halkyna-zholdauy-2020-zhylgy-1-kyrkuiek.html) (жүгінген күні 2020 ж. 1 қыркүйек)
2. Қазақстан Республикасының «Білім туралы» Заңы. Астана: Ақорда, 2007. №319 III ҚРЗ // <http://www.edu.gov.kz> (жүгінген күні 2008 ж. 10 қаңтар)
3. «Қазақстан Республикасында білім беруді дамытудың 2011–2020 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасын бекіту туралы Қазақстан Республикасы Президентінің 2010 жылғы 7 желтоқсандағы, №1118 Жарлығына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы қаулысы // <http://adilet.zan.kz/kaz/docs/P1200000909> (жүгінген күні 2012 ж. 5 шілде)
4. Қазақстан Республикасы Жоғары білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандарты. Астана, 2010
5. Қазақстан Республикасында білім беруді және ғылымды дамытудың 2020 – 2025 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасы. //Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2019 жылғы 27 желтоқсандағы, №988 қаулысы

УДК 371

ПРОСВЕТИТЕЛЬСКИЕ ИДЕИ ЫБРАЯ АЛТЫНСАРИНА И СПАНДИЯРА КУБЕЕВА НА ПУТИ ОБРАЗОВАНИЯ

*Исмаилова Роза Байжановна
магистр исторических наук, учитель истории
КГУ «Общеобразовательная школа №3»
г. Жанаозен, Казахстан
E – mail.ru: toktamusova@mail.ru*

Аннотация

Актуальность и цель. Казахская страна знает вклад Ыбрая Алтынсарина и Спандияра Кубеева в казахскую детскую литературу. Ибрай – человек, который хотел, чтобы казахские дети, поколение казахов в целом были грамотными и образованными. А Спандияр Кубеев – заслуженный учитель нашей страны. В статье рассмотрены сходства в образовательном пути Ыбрая Алтынсарина и Спандияра Кубеева, вклад в систему образования страны.

Ключевые слова: казахский, образование, обучение, опыт, труд, воспитание, поколение.

Аңдатпа

Өзектілігі және мақсаты. Қазақ елі Ыбырай Алтынсарин мен Спандияр Көбеевтің қазақ балалар әдебиетіне қосқан үлесін біледі. Ыбырай – қазақ балаларын, жалпы қазақ ұрпағын сауатты өрі білімді болуын қалаған адам. Ал Спандияр Көбеев Ыбырайдан білім алған еліміздің еңбек сіңірген мұғалімі. Мақалада Ыбырай мен Спандияр Көбеевтің білім беру жолындағы ұқсастықтар, еліміздің білім беру жүйесіне қосқан үлесін қарастырған.

Түйін сөз: қазақ, білім, оқу, тәжірибе, еңбек, тәрбие, ұрпақ.

Abstract

Relevance and goal. The Kazakh country knows the contribution of Ibray Altynsarin and Spandiyar Kobeyev to Kazakh children's literature. Ibray is a man who wanted Kazakh children, the generation of Kazakhs as a whole to be